Raadsvoorstel
Openbaar

Onderwerp
Koers voor de Binnenstad

Opsteller	Helen Basten	**Collegebesluit**	30 januari 2024
Programma	Economie en Toerisme, Bereikbaarheid en Stedelijke Ontwikkeling	**Behandeldatum Raad**	27 maart 2024
Portefeuillehouder	J.A.R. Brom, C.M.H Daemen, N.P. Vergunst	**Status**	Openbaar

Samenvatting
Onze binnenstad: de huiskamer van Nijmegen
Het is onze binnenstad waar iedereen zich thuis voelt. Waar ruimte nog meer dan elders samen gedeeld wordt; voor ontmoeten, werken, wonen, winkelen, eten, drinken en cultuur. De auto maakt ruimte voor een groene, bruisende binnenstad waar je nú en in de toekomst prettig kunt verblijven.

De Nijmeegse binnenstad is het hart van Nijmegen. Het is ons visitekaartje. Hier komen ondernemen, wonen, werken, winkelen, ontspannen, bezoeken en ontmoeten samen. Een plek om te koesteren. Een plek om in te investeren.
De binnenstad is voortdurend in ontwikkeling. Maar hoe ziet die ontwikkeling eruit tot en met 2035? En wat gaan we daarvoor doen? Hoe geven we richting aan deze ontwikkelingen? Hoe gaan we slim ambities samenvoegen en heldere keuzes maken. En hoe houden we rekening met klimaatverandering, mobiliteitstransitie, demografische ontwikkelingen, bezoekers, werkgelegenheid, veranderingen in het retaillandschap en energietransitie? Op deze vragen geven we antwoord in de gebiedsvisie ‘Koers voor de binnenstad’.

Voorstel
1. De gebiedsvisie ‘Koers voor de Binnenstad’ vast te stellen, waarin als belangrijkste inhoud wordt vastgelegd dat:
    a. We kiezen voor een verblijfsvriendelijke binnenstad met meer ruimte voor de voetganger, groen en verblijven.
    b. We kiezen voor een toekomstbestendige binnenstad met een stevige groenstructuur, door het planten van extra bomen, bloemen en struiken.
    c. We beschermen onze parken en erfgoed in de binnenstad. Dit doen we door het alleen nog toestaan van passende evenementen in het Valkhofpark. We behouden de Vierdaagsefeesten in het Valkhof- en Hunnerpark.
    d. We kiezen voor een goede balans van functies in de binnenstad. Het toevoegen van woningen in de binnenstad mag niet ten koste gaan van de economische functies en de openbare ruimte. We staan in winkelstraten zoals de Burchtstraat en Augustijnenstraat lichte horeca toe.
    e. De markt is een toegevoegde waarde voor de functiemix in de binnenstad. We kiezen ervoor deze te behouden in de binnenstad.
    f. We kiezen er voor om bij de uitvoering van het vergroenen van de binnenstad (herinrichtingen: totaal 15 miljoen) de locaties ‘Burchtstraat, Augustijnenstraat, (bus)plein 44’, en Joris Ivensplein voorrang te geven op de andere locaties.

Opgesteld door Helen Basten, 23 13, h.basten@nijmegen.nl

Aanleiding
Nijmegen groeit hard en het klimaat verandert. De binnenstad zal veerkrachtig moeten zijn om te zorgen dat iedereen zich thuis voelt en blijft voelen. Hiervoor zijn een aantal keuzes nodig die op de korte, maar vooral lange termijn zorgen voor een toekomstbestendige binnenstad.

Beoogde impact
De filosofie van deze gebiedsvisie is dat de binnenstad de huiskamer van Nijmegen is. Onze binnenstad waar iedereen zich thuis voelt en blijft voelen. Waar ruimte nog meer dan elders samen gedeeld wordt; voor ontmoeten, werken, wonen, winkelen, eten, drinken en cultuur. De auto maakt ruimte voor een groene, bruisende binnenstad waar je nú en in de toekomst prettig kunt verblijven.

In onze doelenboom staat dat we een aantrekkelijke en gastvrije binnenstad willen zijn door:

- Vergroening, klimaatadaptatie en kwaliteitsverbetering bij herinrichtingen voorop te stellen
- De ruimte in de binnenstad slim te gebruiken daar waar de auto verdwijnt.
- De binnenstad bereikbaar te houden voor iedereen.
- Acties uit te blijven voeren gericht op stimuleren ondernemerschap, groen, bereikbaarheid, levendigheid, een schone en prettige binnenstad.
- Vergroening te stimuleren op verschillende manieren mét en vóór de stad.
- Ook oog te hebben voor de kleine ingrepen (bankjes, toiletten) en het beheer ervan.

Argumenten

1.1 In juni ‘23 stelden we de ‘Versnelling Mobiliteitstransitie’ vast. Hierin staat dat de stad verblijfsvriendelijker wordt gemaakt. Dat doen we door het voetgangersgebied uit te breiden en zowel auto’s als fietsen meer te clusteren in goede parkeergelegenheden. Om dit te bereiken levert de auto ruimte in, kiezen we voor vaste fietsroutes in de binnenstad op drukke momenten en maken we het gebruik van deelmobiliteit en openbaar vervoer aantrekkelijk. We geven verder invulling aan de versnelling van de mobiliteitstransitie. Vanaf eind 2024 gaan we daarom in fases de auto’s van bewoners en ondernemers in de parkeergarages laten parkeren. Bezoekers kunnen vanaf dan alleen nog terecht in de parkeergarages en -terreinen óm het centrum. We beginnen klein, binnen het bestaande roadbarrier-gebied en breiden steeds verder uit richting de singels. Parkeerabonnementen in de garages voor de bewoners zijn marktconform en in lijn met huidige kosten voor een parkeerabonnement (Prijspeil 2024: 40 euro p.m.). Op straat verhogen we stapsgewijs de kosten van bestaande vergunningen, zodat deze in lijn is met is met de kosten van een parkeerabonnement. We gaan een ingroeimodel aanbieden om mensen te stimuleren om eerder voor de parkeergarage al te kiezen. Er kunnen géén níeuwe aanvragen voor parkeervergunningen in het centrum worden gedaan. Ook het fietsparkeren gaan we clusteren in grote fietsstallingen bij alle ingangen naar het centrum. Bovendien gaan we doorgaande fietsers zoveel mogelijk door de ringstraten of de Waalkade laten fietsen. Daarnaast onderzoeken we welke

fietsroute dóór het centrum gunstig kan zijn. Deze is nodig om de verschillende fietsparkeervoorzieningen met elkaar te verknopen. We doen dit om zo de nodige ruimte vrij te maken voor wandelen, winkelen en verblijven. We maken de ruimte aantrekkelijk, opgeruimd en het aantal verkeersbewegingen neemt af.
Tegelijkertijd is er ook ruimte nodig voor zaken als deelmobiliteit, laad- en losplaatsen, gehandicaptenparkeerplaatsen, hulpdiensten en laadinfrastructuur. Bovendien moeten we zorgen dat bezoekers nog steeds goed het centrum kunnen bereiken. We zorgen dat er voor bezoekersparkeren ruimte blijft rondom het centrum én op goede stadsrandhubs mét HOV-verbinding.
Er is budget gereserveerd voor het verplaatsen van het straatparkeren en een bijdrage aan een nieuwe fietsenstalling op Joris Ivensplein.

1.2 In oktober ’23 stelden we de ‘Klimaatadaptatiestrategie’ vast. We kiezen voor een toekomstbestendige binnenstad met een stevige groenstructuur. Dat doen we op verschillende manieren. We planten extra bomen,
bloemen en struiken voor het verhogen van verblijfsvriendelijkheid. De beleving van groen wordt als zeer prettig ervaren en het brengt ons verkoeling in een stenige binnenstad. Vergroenen maakt ons beter bestand tegen klimaatverandering en het brengt ons noodzakelijke biodiversiteit. Zoals vastgesteld in december ’23 in de ‘Biodiversiteitsagenda’.
De binnenstad is geen plek voor kwetsbare bloemen en planten die geen stootje kunnen hebben, er is kwaliteitsgroen in de parken en functioneel (klimaatadaptief) groen in de straten.

1.3 Het Valkhofpark heeft een bijzondere betekenis in onze stad. Het is een groene verblijfsplek van zeer grote monumentale waarde waarin ook jaarlijks vijf populaire evenementen plaats vinden. Deze evenementen zorgen dat onze binnenstad blijft bruisen en trekt bezoekers naar het Valkhofpark. Tegelijkertijd bemoeilijken deze evenementen het onderhoud van dit park, dat door haar monumentale status speciale aandacht nodig heeft. Mede hierdoor raakt de bodem verdicht. We willen beiden graag behouden en beschermen in de binnenstad. Door te kiezen voor alleen nog evenementen die goed passen in het Valkhofpark en een relatie aangaan met het erfgoed verlagen we de druk op erfgoed en groen. Tegelijkertijd gaan we voor evenement(en) die niet meer passen in het Valkhofpark op zoek naar alternatieven in de binnenstad. We vernieuwen het locatiegebonden-evenementenbeleid hierop. De verblijfsvriendelijke binnenstad biedt ons in de toekomst ruimte en mogelijkheden: straten waar voorheen de auto alle ruimte nodig had, bieden nu kansen. Te denken valt dan aan bijvoorbeeld de van Schevichavenstraat. Kansen om in de toekomst een evenement te organiseren als auto en fietser daar ruimte maken.
De Vierdaagsefeesten hebben een bijzondere status voor onze stad; deze behouden we in de parken, maar we zien strenger toe op het gebruik van groen en erfgoed. De Vierdaagse is een uniek landelijk evenement. Tijdens de Vierdaagse is de stad maximaal bezet: het verplaatsen van de festiviteiten in Valkhof- en Hunnerpark in deze week zou tot nieuwe grote uitdagingen leiden. Juist door de parken als festiviteitenlocatie in te zetten tijdens de Vierdaagse zijn deze goed te reguleren en handhaven.

Op deze manier belasten we het groen minder, maar behouden we onze evenementen wel in de binnenstad. Er wordt verder onderzocht wat er nodig is om evenementen en groen in de parken beter samen te laten gaan. Middelen hiervoor kunnen mogelijk komen uit de opbrengsten Goffertconcerten.

1.4 We onderzoeken de mogelijkheid om te komen tot een betere bescherming van het Nationaal Wederopbouwgebied. Dit doen we omdat deze fase in de (architectuur)geschiedenis van grote betekenis is voor onze stad.

1.5 Een binnenstad is een plek waar veel functies samenkomen. Het gaat om de mix van functies, die zorgt voor een levendige binnenstad. Het is de mix van werken, studeren, spelen en wonen als kracht van een stadshuiskamer. We voegen veel 'werken' toe doordat het Stationsgebied in de toekomst beter aansluit en voelt als binnenstad, maar we kijken ook naar mogelijkheden voor bedrijven binnen de singels.

We kiezen voor levendigheid ook waar dat nu nog niet zo is. Na de herinrichting van de Burchtstraat en de Augustijnenstraat. Dit doen we door te kijken naar andere functies in deze straat zoals spelen, groen en sport, maar ook door drie mogelijkheden voor lichte horeca toe te staan in de Burchtstraat en één extra in de Augustijnenstraat. We willen geen straat vol met horeca: deze straten moeten toegankelijk blijven en niet volledig tot terras transformeren. We zorgen dus dat de afmetingen van de terrassen in balans zijn met de functies van de rest van de straat. Dit geldt ook voor de terrassen op de Burchtstraat en Grote Markt, de afmetingen van deze terrassen moeten passen in de nieuwe inrichting van de Burchtstraat. Dit stellen we vast in nog te maken ontwerp voor herinrichting Burchtstraat en Augustijnenstraat. Bij het maken van de plannen worden de ondernemers betrokken.

1.6 De markt is van toegevoegde waarde voor de functiemix in de binnenstad. Met de aanstaande herinrichtingen van Kelfkensbos en de Burchtstraat maken we in samenspraak met de ondernemers een nieuwe marktopstelling. In de toekomst ontstaan duurzame locaties op het groenere Kelfkensbos, de Burchtstraat, (bus)plein 1944 en de Augustijnenstraat. Mocht er budget nodig zijn voor het toekomstbestendig verplaatsen van de markt, dan wordt er een claim gedaan in de Stadsbegroting 2025 zover het niet past binnen het herinrichtingsbudget.

1.7 In de Stadsbegroting 2023-2026 is 15 miljoen beschikbaar gesteld voor het vergroenen van de binnenstad. Er zijn vier locaties aangewezen, te weten;

a. Burchtstraat, Augustijnenstraat en (bus)Plein 44 (circa 8,5 miljoen)
b. Joris Ivensplein (circa 5 miljoen)
c. Ziekerstraat, Molenstraat en Broerstraat (circa 6,5 miljoen)
d. Westelijke Waalkade (circa 5 miljoen)

De middelen zijn onvoldoende om alle locaties met gewenste kwaliteit uit te voeren (kosten bedragen circa 25 miljoen). Dat vraagt enerzijds om een prioritering van de projecten en anderzijds moeten de mogelijkheden naar externe middelen onderzocht worden om zoveel mogelijk uit te kunnen voeren. We kiezen voor de prioritering van uitvoering A t/m D. Daarmee geven we allereerst de Burchtstraat, Augustijnen en (bus)Plein '44 na al jaren geen busverkeer meer de aandacht die het verdient en starten met Joris Ivensplein vanwege de leefbaarheidsproblemen en groei van Nijmegen West.

Kanttekeningen

De ‘Koers voor de Binnenstad’ is een concretisering van diverse nieuwe beleidslijnen, en bestaande beleidsdocumenten die al vastgesteld zijn. Het bevat verschillende onderwerpen waarover we met de stad in gesprek zijn gegaan. En we blijven in gesprek richting de uitvoering van het beleid. Het zijn onderwerpen die bij alle Nijmegenaren leven en in de binnenstad zichtbaar en voelbaar zullen zijn. Een aantal onderdelen uit de Koers zijn erg concreet en worden gelijk na vaststelling uitgevoerd, andere vragen nog meer onderzoek en besluitvorming. In de Koers hebben we zoveel als mogelijk gebundeld om een totaalbeeld voor de Binnenstad van 2035 te schetsen.

Financiën
Hierbij een samenvatting van de genoemde financiële consequenties:
Voor ‘Vergroenen van de binnenstad’ is 15 miljoen beschikbaar, dit is niet toereikend vandaar het voorleggen van een prioritering (zie beslispunt 1f). In de ‘Versnelling Mobiliteitstransitie’ is 1 miljoen gereserveerd voor het autoluw maken van de binnenstad en 3 miljoen voor fietsparkeren. Daarnaast is taakstellend 1,5 miljoen beschikbaar voor het autoluw maken van de Van Welderenstraat en Tweede Walstraat. Voor eventueel benodigde middelen om evenementen te verplaatsen, kijken we naar mogelijkheden vanuit (een deel van) de opbrengsten Goffertconcerten die worden ingezet voor verbetering van evenementen in de hele stad.

Het vaststellen van de ‘Koers voor de Binnenstad’ heeft ook gevolgen voor de kosten voor beheer. Het beheer, de aanpassingen, de reparaties en de latere vervanging van alle ontwikkelingen in de binnenstad zullen hoger uitvallen dan de huidige inrichting en het beheer. Hoeveel is pas aan te geven op het moment dat de nieuwe inrichting bekend is. We zullen de beheerbudgetten structureel moeten verhogen om de aangepaste binnenstad op het gewenste niveau te onderhouden en later te kunnen vervangen. Als er niet voldoende beheerbudgetten zijn, moeten we deze tekorten als aparte claim indienen bij de begroting.

Participatie
Al vanaf de start van het actieplan Hartje Nijmegen is de werkwijze in de Binnenstad om bewoners, bezoekers, ondernemers, evenementenorganisatoren en eigenaren bij de plannen voor de Binnenstad, groot en klein, te betrekken. Bij het opstellen van deze gebiedsvisie hebben we het participatieplan gevolgd (vastgesteld in maart 2023). Bij de uitvoering van de voorgenomen plannen in de Koers is het gesprek hierover met de stad vanzelfsprekend.

Vervolg
Deze ontwikkelprincipes in deze Koers, gelden als basis van alle komende vraagstukken, projecten in herinrichtingen in de binnenstad. Daarnaast worden de in de Koers genoemde vervolgstappen gezet zoals onderzoeken, invullingsbesluiten, aanpassing parkeerverordening en aanpassing van o.a. evenementenbeleid. Wanneer een vervolgstap een raadsbevoegdheid betreft wordt deze aan de raad voorgelegd. De raad wordt via de reguliere planning en control cyclus op de hoogte gehouden van de voortgang van de uitvoering van de Koers. De Koers van de Binnenstad wordt onderdeel van de Omgevingsvisie. Voor het opstarten en uitvoeren van de verschillende projecten blijven we in gesprek met de stad: onder andere Huis voor de Binnenstad, organisatoren van evenementen, bewoners, erfgoed- en cultuur stichtingen. Via onze kanalen van Hartje Nijmegen en Mijn Wijkplan zijn en blijven wij in contact.

Bijlagen

1. Gebiedsvisie ‘Koers voor de Binnenstad’, inclusief bijlagen:

- Weerbaarheidsanalyse 2022
- Stadscentrummonitor 2022
- Binnenstadslab 2022